

Innhold

Innledning	9
<i>Tarald Rasmussen og Ola Tjørhom</i>	
Kapittel 1	
En grunnfortelling om reformasjonen i Tyskland	11
<i>Tarald Rasmussen</i>	
Luther mot avlaten i Wittenberg, Luther mot makten i Worms	12
Reformasjonen som kritisk bevegelse	15
Reformasjon og fyrstemakt	18
Byreformasjon og borgerskap	20
Luther og nye religiøse idealer: boten	23
Luther og nye religiøse idealer: skriften og religiøs autoritet	25
Luther og «de andre»	30
Reformasjon og rett	34
Reformasjonens alternative retninger: gjendøpere og reformerte	37
Kristendommens konfesjonalisering	43
Avslutning	44
Kapittel 2	
Reformasjon og kirkesplittelse: Fra den augsburgske bekjennelse til religionsfreden i Augsburg	47
<i>Ola Tjørhom</i>	
Situasjonen fram mot 1530	48
Riksdagen i Augsburg 1530 og <i>Confessio Augustana</i>	52
Utviklingen etter Augsburg - noen hovedlinjer	69

Kapittel 3

Den katolske motreformasjonen: Reform og reaksjon 78

Ola Tjørhom

Innledende merknader - «reform» eller «motreformasjon»? 79

Tidligmoderne katolisisme - en mangfoldig størrelse 81

Pavene som reformbremsere 87

Konsilet i Trient - motreformasjon i rendyrket form 89

Utviklingen etter Trient - katolsk konfesjonalisering 99

Kapittel 4

Reformasjonen i Norden 109

Tarald Rasmussen

Danmark: et luthersk forbilde 109

Sverige mellom det katolske og det lutherske 118

Sammenligning Sverige-Danmark 124

Finland 126

Reformasjonen i Norge 128

Kapittel 5

Reformasjonen og ritualene 137

Arne Bugge Amundsen

Kirkehistorikerens vurdering 137

Hvem gjennomførte reformasjonen i Norge? 139

Klostervesenets skjebne etter reformasjonen 141

Norske særegenheter 143

Kulturrevolusjon og kulturmøte 145

Bruddet 147

Forholdet til de døde 148

Helgenene 150

Reaksjonene 152

Fra sakramentalier til magi 156

Noen avsluttende perspektiver 159

Kapittel 6

Reformasjonen og kulturlandskapet 162

Arne Bugge Amundsen

Kirkested og kirkerom før reformasjonen 164

Reformasjonens kirkerom som kulturlandskap 167

Reformasjon for «de svake sinn»? 169

Det folkelige kulturlandskapet etter reformasjonen	171
St. Olav i kulturlandskapet	176
Primstavens tale	178
Kirkehuset som ressurs	179
Prestegårdene i kulturlandskapet	181
Urbane og rurale kulturlandskap etter reformasjonen	182
Kulturlandskap og kulturmotstand	185

Kapittel 7

Reformasjonen og utviklingen av en ny fattighjelp	189
<i>Aud V. Tønnessen</i>	
Tiggerregulering og fattigforsorg	190
Kontroll og offentlig innsamling	192
Kall og arbeid	193
Tigging, straff og disiplin	194
Hjemstavn som prinsipp	196
Moral og offentlig omsorg inn på 1800-tallet	199
Fremveksten av et kristelig sosialarbeid	200
En voksende spenning mellom privat og offentlig fattigomsorg	202
Oppsummering	205

Kapittel 8

«Her maatte Reformationen med Tvang indføres» -	209
Reformasjonen i norske skolebøker	
<i>Hallgeir Elstad:</i>	
Historietolkinga	210
Reformasjonen i den norske historieskrivinga	211
Luther og den tyske reformasjonen	215
Luthers unge år	218
Avlatshandelen	220
Luther på riksdagen i Worms	222
Innføringa av reformasjonen i Noreg	225
Dei lutherske prestane	228
«...en vildmandstid for Norge»	230
Den tyske reformasjonen versus den dansk-norske	233

Alfabetisk oversikt over lærebøkene som er nytta i denne undersøkinga	239
--	-----

Stikkordregister	241
-------------------------------	-----